

Laboratorium etnograficzne

Starość: wyobrażenia, praktyki, procesy

Prowadzące: dr Magdalena Sztandara, mgr Daria Kubisiak

Laboratorium będzie miało charakter badawczo-warsztatowy i będzie współprowadzone z dramaturżką teatralną oraz ukierunkowane na etnografię performatywną.

Starzenie się jest istotnym doświadczeniem społecznym. Ludzie starzeją się w swoich domach, rodzinach, sąsiedztwie i społeczeństwach. Na czym jednak polega istotność tego doświadczenia i praktyki z nim związane? Kto, kiedy i w jakich okolicznościach próbuje nimi zarządzać poprzez politykę i interwencje społeczne?

Demografowie, politycy i ekonomiści konstruują dyskursy, w ramach których identyfikuje się kategorie seniorów na podstawie statystyk, wieku i uprawnień oraz najczęściej etykietuje jako problem społeczny, „ciężar” czy odpowiedzialność. Starzenie się i starość wpisują się więc w konstrukcje ciała społecznego, za pośrednictwem których neoliberalne społeczeństwa myślą o starzejących się osobach jako „zbiorze”, którym można zarządzać i modyfikować za pomocą polityki społecznej i interwencji w zakresie usług społecznych. Doskonale wpisuje się w to aktywizacja osób starszych, która staje się dzisiaj nie do zakwestionowania trendem, obecnym w globalnych i lokalnych działaniach związanych z promocją zdrowia i produktywności ekonomicznej. Trudno jednak nie przyglądać się praktykom aktywizującym bez szerszego kontekstu społeczno-kulturowego i polityczno-ekonomicznego. Trudno także w ramach tych praktyk nie dostrzegać skłonności do budowania binarnych konstrukcji: dobro moralne i zdrowie vs choroba, słabość i niepełnosprawność, nowoczesność i progresywność vs marginalizacja i samotność. Warto jednak wyjść poza wspomniane binarne kategorie zależności-niezależności oraz spolaryzowane i upolitycznione dyskursy i przyjrzeć się codziennym praktykom i zindywidualizowanym pomysłom „na starość”. Zwłaszcza, że starość i pomysły na nią mogą wychodzić poza oczekiwane ideały aktywności i tym samym niekoniecznie muszą wpisywać się we współczesny neoliberalny porządek świata. Czy wiek i starzenie się oznaczają utraty – dobrostanu, zdrowia oraz kruchości i zależności? Jak starość przedstawiona w społecznych konstrukcjach ma się do przeżywanych doświadczeń starzenia się indywidualnych ciał w społeczeństwie? Jakie są nieformalne i praktyczne sposoby na starość poza system proponowanych i narzucanych usług publicznych?

Wyobrażeniom, oczekiwaniom oraz pomysłom na starość – tym mniej lub bardziej sformalizowanym, ale i praktykom z nimi związanym będziemy się przyglądać, badać i raportować korzystając nie tylko z klasycznych metod badań etnograficznych, ale i narzędzi performatywnych. Zainteresowanie performansem jako formą etnografii ma już długą tradycję i praktykę. Wynika przede wszystkim z próby przekształcenia hierarchicznych relacji badawczych oraz położenia nacisku na angażującą wiedzę, współtworzenie procesu badawczego oraz znalezienia sposobów na skuteczniejsze i bardziej przystępne rozpowszechnianie wyników badań - poza konwencjonalnymi publikacjami naukowymi i raportami. Połączenie, w ramach rocznego laboratorium, etnografii oraz dramatu i wykorzystanie ich w formie etnodramy, pozwoli nam na dramatyzację (i performatywną prezentację) narracji etnograficznych zebranych podczas rozmów, obserwacji uczestniczącej oraz notatek terenowych.